

«Bez finansiāla atbalsta pilnvērtīgi studēt ir grūti, tāpēc jāpalīdz»

Lidija Kirillova

Lidijas Kirillovas foto

Ārsts rezidents Valdis Dakuļs ir pateicīgs Vītola fondam par iespēju veiksmīgi sabalansēt finansiālo neatkarību ar pilnvērtīgām medicīnas studijām.

Šī frāze, ko sarunas laikā uzsvēra jaunais ārsts Valdis Dakuļs, domāju, ir saprotama ne tikai augstskolu studentiem, bet arī viņu vecākiem. Nav runa tikai par mācību maksu gadījumā, ja neesi ticis budžeta vietā, bet arī par iztikšanu – ēdiena, apģērba iegādi, mitināšanos studentu kopmītnēs vai kāda lētāka dzīvokļa īri.

Tāpēc daudzi jaunieši paralēli studijām cenšas atrast darbu, ko salāgot ar lekcijām nav vienkārši, vai paļaujas uz vecāku gādību. Trešā iespēja ir pacensties un gūt iespēju saņemt kāda fonda stipendiju. Konkrētajā gadījumā runa būs par daudziem labi zināmo un bieži dzirdēto Vītola fonda stipendiju, ko studiju laikā Rīgas Stradiņa universitātē saņēma ar iepriekš minētais dakters Valdis Dakuļs un viņa dzīvesbiedre Zane, kura studēja Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Nu viņi, līdz saknēm būdami latgalieši, atgriezušies mājās un paši palīdz centīgiem jauniešiem, kuru mērķis ir iegūt finansiālu neatkarību, lai sevi pilnvērtīgi ziedotu zināšanu apguvei.

Par Vītola fondu

Vītola fonda dibinātāji ir Vilis un Marta Vītoli. Fonda dibināšanas datums ir 2002. gada 4. aprīlis. Moto: «Ar izglītību dzīvē sasniegt tādu līmeni, lai varētu nākotnē palīdzēt citiem!» Fonds administrē uzņēmumu, organizāciju, dažādu citu fondu, testamentāro novēlējumu, privātpersonu, piemiņas un korporāciju stipendijas. Līdzekļus stipendijām ziedo privātpersonas un juridiskās personas ne vien no Latvijas, bet arī citurienes, piemēram, Amerikas Savienotajām Valstīm, Kanādas, Austrālijas, Eiropas valstīm. Pieteikšanās 2023./2024. mācību gada stipendijām sāksies 1. februārī.

Tiekamies Preiļu slimnīcā

Jāteic, ar norunāto tikšanos paveicās, jo Valdis Dakuļs, kas ir ārsts rezidents internajā medicīnā, ir ļoti aizņemts cilvēks. Viņš strādā Rēzeknes slimnīcā un brauc uz dežūrām arī Preiļu slimnīcā. Vienā tādā dežūrdienā izdevās satikties, un Valdim bija brīva pusstunda starp izsaukumu uz terapijas nodaļu un kārtējo pacientu, kas atvests uz Preiļu slimnīcas uzņemšanu.

Ārstu atpūtas telpā vēl redzami Ziemassvētku un Jaungada rotājumi, kas rada mierīgu un gaišu noskaņu. Pirmais jautājums jaunajam dakterim, protams, par to, kāpēc viņš izvēlējās studēt medicīnu, labi zinot, ka tas nebūs viegls ceļš un gana garš.

«Mācoties Viļānu vidusskolā, man labi padevās eksaktie priekšmeti,» saka Valdis. «Domājot par virzienu, kādā uzsākt studijas, galu galā tā kārts krita par labu medicīnai. Nu jau desmit gadi pagājuši pēc vidusskolas, bet vēl joprojām esmu procesā. Jā, esmu ārsts rezidents internajā medicīnā. Vēl neesmu sertificējies, iet pēdējais rezidentūras gads. Ceru, ka oktobrī man izdosies noslēgt visu šo pasākumu. Būšu sertificēts ārsts internists – tāds ir mans plāns. Pašlaik pamatdarba vieta ir Rēzeknes slimnīcā, bet strādāju arī Preiļos, vēl pasniedzu Paula Stradiņa Sarkanā Krusta medicīnas koledžas Rēzeknes filiālē.»

Studēt medicīnu nav vienkārši

Zinot, ka Valdis un Zane abi ir bijuši Vītola fonda stipendiāti, gribējās dzirdēt, kādu apsvērumu dēļ viņi pieteicās stipendijai.

«Pirmajā pamatstudiju gadā ievēroju, ka tikai vienu lietu darīt es nevaru. Sākumā centos pievērsties tikai un vienīgi mācībām, taču tas neizrādījās pārāk sekmīgi. Man vajadzēja ko vairāk, tāpēc es iesaistījos pašpārvaldes dzīvē. Tas man ļāva daudzpusīgi attīstīties, izbaudīt daudz plašāku studentijas dzīvi un, gribas teikt, daudz plašāk sevi pilnveidot turpmākajām gaitām.

Labi zinot, ka studēt medicīnu nebūs vienkārši, par materiālo pusi aizdomājos jau divpadsmitajā klasē. Sākot studijas, darba meklējumi studentiem noteikti nav pirmajā vietā. Nepieciešami līdzekļi iztikai. Valsts stipendijas toreiz bija aptuveni 70 latu. Rūpīgi pētot, kādas ir citu stipendiju saņemšanas iespējas Latvijā, sapratu, ka pirmajā vietā noteikti ir Vītola fonda stipendija. Vēl bija «Ceļmaizes» stipendija, bet es izvēlējos pretendēt uz Vītola fonda stipendiju un piecus studiju gadus to arī saņēmu. Pēdējos studiju gadus sāku arī strādāt, līdz ar to nodrošināju savu finansiālo bāzi. Tāpat arī sieva Zane, kura līdzīgi man ir viļāniete, trīs no četriem studiju gadiem Jāzepa Vītola Mūzikas akadēmijā bija Vītola fonda stipendiāte.

Tagad man ir grūti iedomāties, kā es būtu pilnvērtīgi mācījies bez šāda atbalsta. Daļa no kursabiedriem, kuri šādas stipendijas nesaņēma, sāka strādāt, samainot mācībām veltāmo laiku pret naudu iztikai. Gribu teikt, ka darbs un Stradiņa Universitātes studijas ir diezgan bīstama lieta, ne visiem to izdodas veiksmīgi apvienot. Kādam palīdzēja vecāku finansiālais atbalsts, kāds bija dzimis rīdzinieks, tāpēc nevajadzēja domāt, kur dzīvot un kur pašst. Savukārt vēl citi ņēma tā sauktos studējošo kredītus bankās ar skaidru domu, ka nauda būs jāatmaksā.

Vai šāda kārtība izglītības sistēmā ir pareiza? Domāju, ka universitātes galvenais uzdevums ir sniegt akadēmisko izglītību, zināšanas, kas arī lieliski tiek pildīts. Sociālā joma jau ir sekundāra. Mums katram dzīvē ir dažādas grūtības, kurām jāspēj tikt pāri, tajā skaitā jāatrod arī veidi, kā sevi finansiāli nodrošināt. Jautājums ir tikai par to, kā studentam samēdēt laiku. Vai augstskolas ir pretimnākošas? Kādi ir noteikumi? Ateros, ka RSU sociālā bloka studentiem bija neapmierinātība par moduļu sistēmu mācību laikā, kad piecas–sešas nedēļas apgūst kādu priekšmetu, kārtu pārbaudes darbus un tad sākas jauns modulis. Viņi ne vienmēr laikus dabūja zināt, kas notiks tālāk, līdz ar to darba pielāgošanas iespējas bija liels izaicinājums.»

Par atgriešanos

Daudzi jaunieši, jau dodoties studēt, skaidri zina, ka savā dzimtajā pusē neatgriezīsies, izmanto iespējas, lai iekārtotos galvaspilsētā vai vismaz kādā reģiona centrā. Šī tēma daudz tiek pārrunāta arī saistībā ar Latgali. Valdis un Zane ir atpakaļ. Tas bija skaidrs lēmums vai pieņemts pēc šaubīšanās?

«Studiju laikā es daudz nedomāju, kurp došos. Galvenā loma laikam tomēr bija Ministru kabineta noteikumiem, kuros paredzēts, ka rezidenta alga reģionos ir par trīsdesmit procentiem lielāka. Jā, tas bija noteicošais, jo piektajā studiju gadā sāku domāt, kur iziet rezidentūru. Lielāki procenti un tas, ka es īsti nemaz negribēju palikt Rīgā, lika man domāt par labu reģioniem.

Skaidrības, kuram reģionam dot priekšroku, gan nebija. Piektajā studiju gada izskaņā aizbraucu gan uz Liepājas, gan Daugavpils slimnīcu palūkot, kas un kā tur iet. Vizīte Rēzeknes slimnīcā un saruna ar vadību lika saprast, ka tieši te esmu vajadzīgs. Un turpat blakus arī mūsu Viļāni. Tā tas viss gluži dabiski notika bez kādas lielas šaubīšanās un domāšanas. Sakrita arī manas un Zanes savstarpējās vēlmes un vajadzības.

Tagad varu teikt, ka manas attiecības ar Rēzekni un Latgali ir ļoti labas, te arī domāju palikt. Sieva Zane pašlaik nestrādā algotu darbu, viņa ir pilna laika mamma un audzina mūsu divas meitiņas, papildus mēģina studēt.»

Laiks un iespējas

Savulaik Viļāni bija neliela, bet dzīvīga pilsētiņa. Garāmbraucējam un skatītājam no malas tagad tā vairs nešķiet. Jautāju, ko par to domā Valdis.

«Viss pielāgojas, iespējas pielāgojas laikam. Ja agrāk zemniekam bija hektārs zemes un viņam ar to pietika, tagad darbs ir efektīvāks, ar traktoru var apstrādāt simtiem hektāru. Līdz ar to tradicionālā lauku dzīve mainās, pieaug urbanizācija. Tajā skaitā cilvēki no mazpilsētām pārceļas uz lielākām.

Foto no Facebook

Valdis un Zane Dakuļi

Kā ir Viļānos? Vēl tumsā braucot cauri pilsētai uz darbu Preiļos, pamanīju, ka stadiona teritorija gaiša, tur pilns mašīnu. Atcerējos – o, Viļānu ikmēneša gadatirgi turpinās! Nekas nekur nav pazudis, varbūt formāts pamainījies. Tiesa, jauniem cilvēkiem Viļānos nav tik daudz darba iespēju kā citur, taču dzīve rit. Pilsētu nedrīkst norakstīt. Augsti apmaksāta darba Viļānos nebūs, bet arī izmaksas krietni mazākas nekā Rīgā. Kādam patīk Rīga, kādam – Viļāni, tāda tā kārtība. Es neteiktu, ka man Rīga ļoti nepatīka, bet es izdarīju uzvēli. Viena profesore mūsu grupai reiz teica – izvēlieties, vai gribat būt ginekologs vai ginekologs Rīgā.

Būt Rīgā tas nozīmē no rīta pusstundu pavadīt ceļā, atdot bērnu bērnudarzā, tālāk braukt uz darbu, bet vakarā visu atkārtot. Rēzekni es izceļoju piecpadsmit minūtēs jebkurā virzienā ar vienīgo korķi, ja gadās apstāties pie luksofora sarkanās gaismas.»

Arī mazajām slimnīcām būs būt

Pēdējos gadu desmitos ik pēc laika uzvirmo runas par reformām medicīnas jomā, par slimnīcu slēgšanu, līmeņošanu un tā tālāk. Interesanti, ko jaunais dakteris domā par šo sabiedrībai sāpīgo tēmu?

«Reģionālajās lielajās slimnīcās ievietotajiem pacientiem pienāk brīdis, kad viņam stacionārā vēl būtu jāuzkavējas, taču aktīva izmeklēšana un nopietna palīdzība vairs nav nepieciešama. Tad arī parādās vajadzība pēc ārstēšanas zemāka līmeņa slimnīcā. Rēzeknē mēs šajā jomā visvairāk sadarbojamies ar kolēģiem Ludzas slimnīcā, savukārt Preiļu slimnīca ciešāk draudzējas ar Daugavpils reģionālo slimnīcu. Tas ir normāli. Runājot par Preiļiem, uzskatu, ka te ir kārtīga medicīnas iestāde, kur veic dažādus izmeklējumus, sniedz palīdzību. Varbūt nav daudz dežūrspeciālistu, bet iespējas ir labas.

Īpaša Preiļos ir, piemēram, dzemdību nodaļa, kas labi iecienīta plašā apkārtnē. Atzišos, ka mūsu otrā meitiņa arī piedzima Preiļos. Todien nodaļā bija rekords – sešas dzemdības.

Pašlaik aktuālas ir runas par mediķu atalgojumu, vairāk gan saistībā ar situāciju Latvijas Onkoloģijas centrā. Teikšu tā – ārsts ir speciālists, kurš mācījies sešus gadus, vēl tikpat laika vēltijis, apgūstot apakšspecialitāti. Līdz ar to viņa honorāram jābūt atbilstošam. Tajā pašā laikā jāsecina, ka mēs Latvijā esam trūcīga tauta, algu līmeņi nebūt ne tādi kā Eiropā. Lūk, te arī rodas izaicinājums, kā to visu sabalansēt, jo ārsti ļoti ilgu laiku bijuši bižoti ar niecīgām algām.»

Mērķis – palīdzēt

Atpūtas telpā ienāk dežūrmāsa, jo uzņemšanā ieradies patients. Līdz ar to sarunai jābeidzas, vien pēdējais jautājums – par Valda un Zanes izveidoto stipendiju, kuru turpmāk saņems motivēti un talantīgi jaunieši.

«Nodibināt savu stipendiju bija iecere pirms vairākiem gadiem. Mūsu vēlmes sakrita ar iespējām nodrošināt līdzekļus, tāpēc neko negribējām vilkt garumā, sazinājāmies ar Vītola fondu – un lieta darīta. Mūsu stipendiju jau saņēmis puišis no Rēzeknes, arī viņš studē medicīnu.»

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Bez finansiāla atbalsta pilnvērtīgi studēt ir grūti, tāpēc jāpalīdz» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds